

STANDARD ŠKOLITELKY / ŠKOLITELE V DOKTORSKÉM STUDIU

Vnitřní předpis navržený Studentskou komorou RVŠ
a Českou asociací doktorandek a doktorandů

Průvodní zpráva:

Dokument je zpracován dvěma studentskými reprezentacemi zabývajícími se doktorským studiem v České republice – Studentskou komorou Rady vysokých škol a Českou asociací doktorandek a doktorandů. Má sloužit vysokým školám jako **inspirace pro vytváření vnitřního předpisu tzv. Standardu školitele**, který má být zaveden v důsledku změny nařízení vlády o standardech pro akreditace ve vysokém školství. Obě reprezentace si uvědomují rozmanitost vědních disciplín, z níž vyplývají specifika jednotlivých doktorských studijních programů i rozdílná nastavení vnitřních předpisů univerzit. Domníváme se však, že je ohledně správného nastavení základních principů supervize možné nalézt shodu. V následujícím dokumentu navrhujeme oblasti, které by měl daný předpis pokrývat, a které považujeme za klíčové nejen z hlediska vymezení vztahu doktorand-školitel, ale také z perspektivy zkvalitnění doktorského studia a jeho včasného završení. Dokument bude k dispozici i pro účely práce v hodnotících komisích Národnímu akreditačnímu úřadu, studentským senátorkám a senátorům pro potřeby projednávání příslušného vnitřního předpisu na jejich univerzitách a fakultách a v neposlední řadě všem doktorandkám a doktorandům a těm, kdo doktorské studium zvažují.

Krom povinné specifikace minimálního **ročního objemu konzultací a maximálního počtu doktorandek a doktorandů** na školitelku či školitele tento vnitřní předpis představuje příležitost vymezit práva a povinnosti školitelky či školitele a ukotvit roli školitelky či školitele v rámci přijímacího řízení. Supervize doktorandky či doktoranda představuje komplexní souhrn činností, přičemž je klíčové přistupovat **ke studujícím jako k partnerům** spolupracujícím na výzkumném úkolu. Od takto vymezeného vztahu se odvíjí charakter spolupráce doktorandky či doktoranda se školitelkou či školitelem, a to již před přijímacím řízením a během něho. Školitelky a školitelé nesou odpovědnost za disertační projekt doktorandky či doktoranda v tom smyslu, že posuzují relevanci a obtížnost výzkumného tématu a specifikují možné **cíle, harmonogram řešení a systém financování** daného projektu a zapojení do probíhajících aktivit vlastního výzkumného týmu, respektive pracoviště, kde je projekt řešen. Proto **při přijímacím řízení musí mít právo veta při výběru studentky či studenta**, se kterým budou na disertačním tématu spolupracovat. **Rozhodně bychom neradi podporovali praxi přidělování školitelky či školitele studentce nebo studentovi po přijetí do studia.** Po přijetí je žádoucí neprodleně komunikovat vzájemná očekávání a nastavit pravidla a formu spolupráce.

Poskytování kvalitní supervize je velmi náročné a klade na školitelky a školitele vysoké požadavky, a to nejen pokud jde o **odbornost a aktivní vědeckou činnost**, ale také o dodržování **etických a morálních standardů** a uplatňování **řídících a manažerských** schopností. Školení doktorandek a doktorandů musí být popsáno a jasně vymezeno v rámci pracovněprávního vztahu školitelky či školitele s vysokou školou. Vysoká škola na základě tohoto pracovněprávního či jiného smluvního vztahu zajišťuje školitelce či školiteli adekvátní **finanční ohodnocení** a zázemí, aby se mohla či mohl supervizi dostatečně věnovat. Častým jevem bývá ukončení spolupráce externí školitelky či školitele s vysokou školou nebo úbytek času věnovaného školení studujících při povýšení školitelky či školitele do manažerské (proděkanské, děkanské, prorektorské, rektorské) pozice. Z těchto důvodů **podporujeme zavádění školicích týmu ve složení školitel-konzultant**, případně širších skupin **a zakládání tzv. doctoral schools**. V těchto případech neleží odpovědnost pouze na jedné osobě, ale na širším kolektivu, který poskytuje doktorandkám a doktorandům komplexní podporu.

Univerzita dělá maximum pro **rozvoj kompetencí** školitelek a školitelů, zajišťuje pro ně například kurzy manažerských dovedností, a získává aktivně zpětnou vazbu od studujících. V případě zjištění problémů usiluje o jejich nápravu. Ačkoli považujeme vztah doktorand-školitel za vztah partnerský, v rámci univerzitní hierarchie se doktorandky a doktorandi nacházejí vůči školitelkám a školitelům v podřízené pozici. Iz tohoto důvodu podporujeme zavádění pozice ombudsmanky či ombudsmana a dalších institutů, u kterých mohou studující nalézt zastání, a které pomáhají v mediaci problémů a jejich prevenci. Školitelka či školitel nesmí být ve vztahu k doktorandce či doktorandovi ve střetu zájmů. Mezi tento střet zájmu řadíme nejen rodinnou vazbu či příbuzenský vztah, ale také vztahy romantické a sexuální. Vysoké školy pak věnují otázkám sexuálního obtěžování a sexualizovaného násilí zvýšenou pozornost, a to nejen pokud jde o prevenci, ale také řešení daných případů. Obecně vzato vysoká škola musí disponovat funkčními mechanismy pro řešení sporů se školitelkou či školitelem a být transparentní ohledně možností školitelku či školitele změnit. Vzhledem k plánům MŠMT doktorské studium více internacionalizovat je třeba dbát na prevenci diskriminace z důvodů souvisejících s etnickým původem či náboženským vyznáním. V tomto směru je třeba intenzivní spolupráce celé vysoké školy, nejen akademických pracovníků a pracovníků, ale i těch působících na administrativních pozicích.

Standardy školitele jsou veřejně přístupné na webu vysoké školy, aby se s nimi mohla seznámit každá doktorandka či doktorand nebo potenciální uchazečka či uchazeč. Transparentnost je zásadní nejen pro formulování předpisu standardů školitele, ale i pro všechny ostatní předpisy a instituty, které bezprostředně ovlivňují studium a výzkum studujících i školitelek a školitelů.

Článek 1 – Školitelka / Školitel

- 1) Školitelka či školitel zajišťuje primární podporu v oblasti odborné činnosti doktorandky nebo doktoranda a tématu jeho či její disertační práce, přičemž se předpokládá, že školitelka či školitel je součástí širší sítě, již tvoří např. doctoral schools či jiné části vysokých škol mající na starost agendu doktorského studia.
- 2) Školitelkami či školiteli mohou být osoby s hodností profesor, mimořádný profesor a docent. Další významné odbornice či významní odborníci s vědeckou hodností či uměleckou erudicí mohou být školitelkami či školiteli po schválení příslušnou vědeckou či uměleckou radou fakulty potažmo univerzity.
- 3) Školitelka či školitel vede současně **nejvýše 5 doktorandek a doktorandů** napříč vysokými školami a součet vedených pregraduálních a doktorských studentek a studentů je nejvýše 15. Do těchto součtů se nepočítají doktorandi a doktorandky s přerušným studiem.
- 4) Školitelka či školitel vede disertační práce pouze v oblastech spadajících do její či jeho odbornosti, tak aby bylo zajištěno dostatečně kvalitní odborné vedení disertační práce. Vede tudíž práce blízké tématu, na němž sám školitelka či školitel pracuje, případně práce využívající stejnou metodologii a postupy.
- 5) Školitelka či školitel nesmí být s doktorandkou či doktorandem ve střetu zájmů, například ve vztahu příbuzenském, romantickém či sexuálním. Střetem zájmů může být i pracovněprávní či obchodní vztah mimo školící pracoviště, například při zakládání spin-offů či start-upů.
- 6) Školitelka či školitel vykazuje aktivní vědeckou a tvůrčí činnost, přičemž je relevantní doba posledních 5 let, a **prochází pravidelným hodnocením**. Toto hodnocení se týká nejen tvůrčí činnosti, ale také supervize.
- 7) Školitelka či školitel vykazuje vyšší než 60% úspěšnost jí/jím vedených doktorandek a doktorandů. Při hodnocení školitelky či školitele se přihlíží ke zpětné vazbě od těch doktorandek a doktorandů, které školí v současnosti a těch, které vedla či vedl v minulosti, a k jejich kariérenímu uplatnění.
- 8) Školitelka či školitel je začleněn do zahraniční výzkumné komunity v oblasti disertačního výzkumu doktorandky či doktoranda a zprostředkovává tyto kontakty doktorandovi či doktorandce pro úspěšné integrování do odpovídajících výzkumných, respektive profesních kruhů.

9) Školení vedených doktorandek a doktorandů je náplní práce dané školitelky či daného školitele a mělo by být popsáno v rámci pracovněprávního vztahu s vysokou školou uskutečňující daný studijní program. Jestliže školitelka či školitel není zaměstnankyní či zaměstnancem této vysoké školy, je třeba práva a povinnosti školitelky či školitele k vysoké škole popsat jiným smluvním vztahem, například memorandem o spolupráci mezi univerzitou a výzkumnou institucí, na které školitel či školitelka působí.

10) Umožňuje-li to povaha disertačního projektu a disciplíny, do níž daný projekt spadá, je vhodné, aby doktorandka měla či doktorand měl také konzultantku či konzultanta. S ohledem na zahraniční trendy je vhodné podporovat také vznik školicích týmů, případně tzv. doctoral schools.

11) V případě prokázaného neplnění povinností **může být školitelka či školitel odvolána či odvolán**. Proces odvolání či výměny školitelky či školitele je popsán v příslušných opatřeních vysoké školy, přičemž jsou tato opatření zveřejněna na webových stránkách tak, aby je mohl kdokoli konzultovat. Pracoviště zároveň zavádí mechanismy, například institut ombudsmana, který napomáhá řešení případných sporů mezi doktorandkou či doktorandem a školitelkou či školitelem.

Článek 2 – Práva a povinnosti školitelky / školitele

1a) **Školitelka či školitel navrhuje rámcové téma** nebo tematický okruh disertační práce. Téma je po schválení oborovou radou vypisováno k přijímacímu řízení.

1b) V oborech, jejichž charakter neumožňuje vypisovat konkrétní témata a/nebo které předpokládají, že projekt disertační práce navrhuje uchazečka či uchazeč sám, je tento návrh projektu **konzultován** s vedením oborové rady daného pracoviště a předpokládanou školitelkou či školitelem disertační práce **před podáním přihlášky ke studiu**. V rámci konzultací se dbá na to, aby byl projekt v souladu se zaměřením a odborným zázemím pracoviště tak, aby se těm, kdo uspějí v přijímacím řízení, dostalo náležitě podpory.

2a) Školitelka či školitel v rámci tématu nebo tematického okruhu disertační práce představí také **návrh časového harmonogramu a milníky vědecké práce** vedoucí k přípravě disertační práce, možnosti **zapojení do existujícího vědeckého týmu** a výhled **financování doktorandky či doktoranda**.

3a) Přijímací řízení do doktorského studia je vedeno jako **otevřené a transparentní výběrové řízení** na pozici řešitelky či řešitele navrženého tématu disertační práce. Školitelka či školitel se účastní přijímacího řízení uchazeček a uchazečů přijímaných na jí či jím navržené téma disertační práce. Při přijímací zkoušce má právo veta na rozhodnutí o přijetí uchazeček či uchazečů ke studiu pod své vedení.

- 3b) Přijímací řízení do doktorského studia je vedeno jako **otevřené a transparentní výběrové řízení** na pozici doktorandky či doktoranda daného pracoviště či oboru. V rámci dostupné kapacity odvíjející se od finančního a personálního zázemí pracoviště jsou přijati ty uchazečky a uchazeči, jejichž projekt je přijímací komisí hodnocen jako nejkvalitnější a nejperspektivnější.
- 4) Školitelka či školitel přijetím doktorandky či doktoranda **deklaruje dostatečné časové možnosti** pro jejich zodpovědné vedení.
- 5) Školitelka či školitel spolupracuje s doktorandkou či doktorandem na dopracování výzkumného záměru a harmonogramu během prvního půl roku studia a vytvoření individuálního studijního plánu.
- 6) Školitelka či školitel ve spolupráci s každou vedenou doktorandkou a každým vedeným doktorandem organizuje osobní konzultace k disertační práci **minimálně dvakrát měsíčně**, a to v úhrnném rozsahu **minimálně 40 hodin ročně**. Pro vedení doktorandky či doktoranda v kombinované formě studia je objem konzultací upraven přiměřeně.
- 7) Školitelka či školitel **po dohodě s doktorandkou či doktorandem navrhuje konzultantku či konzultanta**, společně nastaví formu spolupráce a vymezení kompetencí.
- 8) Školitelka či školitel **doдрžuje nejpřísnější etické a morální standardy**. Tyto standardy jsou specifikovány Etickým kodexem pracoviště a týkají se nejen mezilidských vztahů, vedení studujících a týmu, ale také publikační etiky.
- 9) Školitelka či školitel má povinnost bránit vzniku střetu zájmů s jí či jím vedenými doktorandkami a doktorandy. V případě, že podobná situace i tak nastane, má školitelka či školitel zodpovědnost ji vyřešit tak, aby jí byli studující co nejméně dotčeni. Sexuální či jiné genderově podmíněné obtěžování či násilí a navazování či udržování vztahů mezi školitelkou či školitelem a jimi vedenou doktorandkou či doktorandem je **nepřípustné**.
- 10) Školitelka či školitel může být v období studia spoluautorem výsledků činnosti doktorandky či doktoranda, vždy však přiměřeně ke své tvůrčí spoluúčasti. Školitelka či školitel podporuje doktorandku či doktoranda v publikování prvoautorských výstupů.
- 11) Školitelka či školitel již od nástupu do studia předává doktorandce či doktorandovi informace o možnostech budoucího uplatnění po ukončení doktorského studia jak v akademickém prostředí, tak mimo něj, a podporuje ho v rozvoji k tomu potřebných kompetencí.

- 12) Všechny školitelky a všichni školitelé **procházejí kontinuálním vzděláváním a tréninkem kompetencí**. Mezi tyto kompetence patří např. sestavování školicího plánu, ale také dovednosti manažerské a komunikační se zaměřením na poskytování konstruktivní zpětné vazby, případně prevence rizikových situací. Tyto kurzy zajišťuje vysoká škola. Osoby, které dosud žádné doktorandky a doktorandy nevedly a měly by se nově stát školitelkou či školitelem, mají nárok na školení v rozsahu minimálně 12 hodin a musí jím projít před nástupem doktorandky či doktoranda do studia.
- 13) Školitelka či školitel se účastní kontroly průběhu studia a obhajoby disertační práce všech svých vedených doktorandek a doktorandů, včetně neveřejné porady komise nad výsledkem obhajoby.
- 14) Školitelka či školitel vyvíjí maximální úsilí, aby vedené doktorandky a doktorandi ukončili své studium úspěšně ve standardní době studia a dbá na omezení zbytečného prodlužování doby studia.
- 15) V plnění všech povinností ve vztahu k vedeným doktorandkám a doktorandům má školitelka či školitel právo na adekvátní podporu ze strany vysoké školy.

Článek 3 – Principy supervize

- 1) Při vypracovávání disertačního projektu jsou doktorandka či doktorand, školitelka či školitel a případný konzultant či konzultantka partnery. Kvalita a úspěšnost studia, výzkumu a tvůrčí činnosti je jejich sdílenou odpovědností.
- 2) Školitelka či školitel kontroluje postup disertačního výzkumu, **poskytuje odbornou i manažerskou podporu**. Dbá na proveditelnost stanovených cílů a pomáhá v jejich dosahování.
- 3) Školitelka či školitel komunikuje s doktorandkou či doktorandem nejen odborné otázky, ale i možnosti osobního rozvoje. V případě problémů osobního charakteru, například problémů zdravotních včetně duševních, péče o osobu blízkou, které narušují práci na disertačním projektu, hledají doktorandka či doktorand a školitelka či školitel v součinnosti s dalšími orgány vysoké školy možná řešení.
- 4) Přístup školitelky či školitele v maximální možné míře reflektuje individuální situaci a potřeby doktorandky či doktoranda. Zohledňuje zejména např. situaci studujících se zvláštními potřebami a studujících původem ze zahraničí, pro které může být integrace do nového prostředí velmi náročná.

- 5) Školitelka či školitel ve spolupráci svysokou školou **rozvíjí kompetence doktorandky či doktoranda** v samostatné vědecké práci, v publikování a prezentaci výsledků výzkumu. Ačkoli je žádoucí vést doktorandky a doktorandy k podávání grantových žádostí a poskytovat jim v tomto podporu, nemělo by být financování disertačního projektu soukromou záležitostí doktorandky či doktoranda. Otázka příjmu doktorandky a doktoranda a způsob financování disertačního výzkumu jsou transparentně diskutovány před přijetím do studia.
- 6) Školitelka či školitel ve spolupráci svysokou školou **seznamuje doktorandku či doktoranda s pravidly akademické integrity** a dohlíží, aby byly tyto zásady během práce na disertačním výzkumu, při výuce a v dalších relevantních situacích dodržovány.
- 7) Školitelka či školitel **aktivně zapojuje všechny své vedené doktorandky a doktorandy do vědecké komunity** daného oboru jak v rámci instituce, tak i v mezinárodním měřítku. Umožňuje jim navazovat kontakty a podporuje je ve spolupráci s kolegy ze zahraničí včetně interdisciplinární spolupráce na dané vysoké škole i mimo ni.
- 8) Školitelka či školitel aktivně podporuje doktorandku či doktoranda ve spolupráci sdalšími doktorandkami a doktorandy, popřípadě jinými studentkami či studenty a akademickými pracovníky a pracovníky a tím rozvíjí jejich kompetence pro týmovou práci.
- 9) Tam, kde je to relevantní s ohledem na obor a téma disertační práce, školitelka či školitel vedené doktorandky a doktorandy podporuje ve spolupráci s aplikační sférou a v přenosu poznatků do praxe, a pomáhá jim pro to vytvářet vhodné příležitosti.
- 10) Školitelka či školitel s dalšími kolegyněmi a kolegy v rámci intervize konzultuje metody vedení doktorandek a doktorandů.
- 11) Školitelka či školitel **poskytuje doktorandce či doktorandovi pravidelnou konstruktivní zpětnou vazbu.**
- 12) **Školitelka či školitel aktivně vyhledává a přijímá zpětnou vazbu** od doktorandek a doktorandů v rámci **pro ně bezpečného prostředí.**

Článek 4 – Další ustanovení

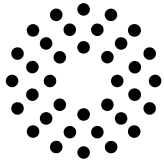
- 1) Informace o počtu školitelkou či školitelem současně vedených doktorandek a doktorandů a informace o úspěšnosti jimi doposud vedených doktorandek a doktorandů jsou **veřejně přístupné**.
- 2) Pro případ řešení případných konfliktních situací mezi doktorandkou či doktorandem a jejich školitelkou či školitelem má vysoká škola **stanoven transparentní postup pro výměnu školitelky či školitele** v rámci vnitřních předpisů vysoké školy.
- 3) Při přerušení studia zůstává školitelka či školitel v aktivním kontaktu s doktorandkou či doktorandem ohledně plánovaného návratu, časového harmonogramu a vývoje v oblasti výzkumu.

Dne 05.04.2023

Studentská komora Rady vysokých škol
Česká asociace doktorandek a doktorandů

Studentská komora Rady vysokých škol

www.skrvs.cz

skrvs@skrvs.cz

facebook.com/skrvs

instagram.com/skrvs.cz

www.doktorandivcr.cz

info@doktorandivcr.cz

facebook.com/doktorandivcr

linkedin.com/company/phdcz